

BARN – FÖRÄLDRAR/FÖRMYNDARE FÖRVÄRV AV AKTIER

Okontrollerad förvaltning

När barnets tillgångar uppgår till mindre än åtta gånger gällande basbelopp (bb)¹ är förvaltningen av barnets tillgångar okontrollerad. I sådana fall kan föräldrarna fritt köpa andelar i värdepappersfonder, obligationer och aktier för barnets räkning. Alltför våghalsiga spekulationer med barnets tillgångar kan dock leda till skadeståndsskyldighet gentemot barnet. Föräldrarna är enligt lagens bestämmelser skyldiga att i första hand beakta att tillgångarna är tryggt placerade. Om barnet behöver låna pengar för att köpa aktier krävs ett godkännande av upplåningen från överförmyndarnämnden. Emellertid är det endast undantagsvis som överförmyndarnämnden ger sitt godkännande till sådan upplåning.

1 Basbeloppet för år 2013 är 44 500 kr.

2 FB 13 kap 2 §.

3 FB 13 kap 6 §.

Kontrollerad förvaltning

Om barnets tillgångar överstiger åtta bb ska föräldrarna anmäla detta till överförmyndarnämnden. Förvaltningen blir därmed kontrollerad. Förvaltningen kan också bli kontrollerad om t ex en gåvogivare begär att gåvan ska stå under överförmyndarnämndens kontroll. När det är fråga om en kontrollerad förvaltning gäller att andelar i värdepappersfonder samt obligationer får köpas för barnets räkning utan särskilt medgivande från överförmyndarnämnden. När det gäller inköp av enskilda aktier krävs det emellertid ett medgivande av överförmyndarnämnden. Vanligtvis medges köp av de aktier som finns noterade på någon av börsens listor. Någon enstaka gång kan det också förekomma att medgivande lämnas till förvärv av aktier i ett familjeföretag. När överförmyndarnämndens medgivande till köp har erhållits ska köpet redovisas genom att kopia av avräkningsnotan inskickas till överförmyndarnämnden.

Om du själv inte besitter kunskaper om aktieförvaltning bör information och förslag på lämpliga placeringar inhämtas från bank eller annan värdepappersförvaltare.

Överförmyndarnämnden gör ingen bedömning av om den ena eller andra aktien ska inköpas, så länge aktien är föremål för handel och återfinns på en börslista. Överförmyndarnämnden kan dock ha invändningar om större delen av tillgångarna placeras i ett enstaka aktieslag.

Vid större aktieinnehav kan det förekomma att överförmyndarnämnden i stället för att pröva varje enskilt förvärv medger ett generellt tillstånd. Det kan antingen innebära att tillstånd meddelas till förvärv inom en viss beloppsgräns eller frihet till förvärv under viss tidsperiod.

Introduktion - nyemission

Introduktionen av nya aktier på en fondbörslista kan ibland ske genom erbjudande till allmänheten att teckna aktierna. Det är inte ovanligt att en sådan emission väcker så stort intresse att det tecknas flera aktier än vad erbjudandet avser. Vid flera tillfällen har föräldrar tecknat aktier såväl för egen del som för sina barn.

Föräldrar vars omyndiga barn erhåller aktier vid efterföljande fördelning, bör - i de fall där barnet saknar medel för betalning av aktierna - iakttaga följande:

Barnet är ägare till aktierna och föräldrarna kan inte genom att använda sina egna medel för betalning betrakta aktierna som sina.

Om barnet ska låna av föräldrarna måste en god man förordnas för att den omyndiges intresse ska tillvaratas vid lånetransaktionen.

Det är överförmyndarnämnden som förordnar god man.

Barnet kan inte ta upp lån utan överförmyndarnämndens samtycke. Gode mannen ska därför ansöka om sådant samtycke.⁴

4 Se separat informationsbroschyr om lån!

Om barnet tilldelas aktier kan barnet genom den gode mannen sälja aktierna till föräldrarna. Försäljningen ska i sådant fall ske till dagskurs och barnet ska tillgodogöras eventuell kursvinst. Avräkningsnota eller motsvarande bör upprättas mellan föräldrarna och barnet genom den gode mannen.

Om det anses föreligga särskild anledning att trygga förvaltningen kan överförmyndarnämnden bestämma att aktierna ska förvaras och förvaltas av ett värdepappersinstitut. Särskilt beslut ska i så fall meddelas och detta beslut kan överklagas.

VUXNA - GOD MAN/FÖRVALTARE

En god man eller förvaltare får utan överförmyndarnämndens särskilda medgivande placera tillgångarna i obligationer och värdepappersfonder. Placering i enskilda aktier kräver dock överförmyndarnämndens medgivande. Eftersom i princip alla tillgångar ska vara placerade på överförmyndarspärade konton kräver normalt en omplacering till aktier/värdepappersfonder eller obligationer att överförmyndarnämnden ger sitt medgivande till att belopp får uttas från det spärrade kontot. Även VP-konton, fondkonton och depåer ska vara spärrade. I ansökan till överförmyndarnämnden ska aktieslag, antal och/eller belopp anges samt från vilket konto medel ska tas i anspråk. Placeringarna ska redovisas till överförmyndarnämnden med kopia av avräkningsnotan och bevis om att de nya placeringarna försetts med överförmyndarspär. 5 FB 14 kap 6 §.

Försäljning av aktier och andra värdepapper

Det krävs i princip inget medgivande från överförmyndarnämnden till försäljning av aktier eller andra värdepapper, men i de fall dessa finns registrerade på överförmyndarspärade VP-konton, fondkonton eller i depåer krävs dock medgivande för uttag från dessa konton för att försäljning ska kunna genomföras.